

Poznatky z výzkumu

Považujeme tento příspěvek za podnět odborné i laické veřejnosti k šíření reflexe sociálního podnikání.

Literatura

České sociální podnikání. Dostupné na: <https://www.ceske-socialni-podnikani.cz/>, citováno 2.5. 2021.
Defourny, J. Nyssens, M. (2016). Fundamentals for an International Typology of Social Enterprise Mo-

Doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc. (marie.dohnalova@vse.cz) je docentkou na katedře personalistiky Fakulty podnikohospodářské VŠE (Department of Human Resource Management, Faculty of Business Administration at the Prague University of Economics and Business), Nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika. Zaměřuje se na sociální ekonomiku, sociální podnikání a na zaměstnávání osob ze znevýhodněných sociálních skupin.

dels, ICSEM Working Papers, No. 33, Liege: The International Comparative Social Enterprise Models (ICSEM) Project. Dostupné na: <http://www.iap-so-cent.be/icsem-working-papers>, citováno 20. 1. 2021.
Dohnalová, M., Legnerová, K., Bareš, P. (2021). Integrační sociální podniky a zaměstnávání znevýhodněných osob 2020. Praha: VÚPSV. 2021. (v tisku).
Legnerová, K., Dohnalová, M. (2020). Výzkumná studie. Praha: FHS UK. Nepublikováno.
Návrh zákona o sociálním podniku; 18.2.2019. Dostupné na: <https://www.komora.cz/legislation/13->

Ing. Kateřina Legnerová, M.Sc., MBA, Ph.D. (katerina.legnerova@vse.cz) je odbornou asistentkou na katedře personalistiky Fakulty podnikohospodářské VŠE (Department of Human Resource Management, Faculty of Business Administration at the Prague University of Economics and Business), Nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika. Zabývá řízením lidských zdrojů, společenskou odpovědností firem a tématem sociálního podnikání.

19-navrh-zakona-o-socialnim-podniku-18-2-2019/, citováno 26. 2. 2021.

Principy a definice (2021). Dostupné na: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice>, citováno 26. 2. 2021.

Seznam sociálních podniků. Dostupné na: <https://www.ceske-socialni-podnikani.cz/>, citováno 30.10. 2020.

Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030. Dostupné na: <https://www.komora.cz>, citováno 2.5. 2021.

Ing. Marek Střiteský, Ph.D. (marek.stritesky@vse.cz) je vedoucím katedry personalistiky Fakulty podnikohospodářské VŠE VŠE (Department of Human Resource Management, Faculty of Business Administration at the Prague University of Economics and Business), Nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika. Dlouhodobě se věnuje problematice HR managementu, má zkušenosti s výukou na zahraničních univerzitách.

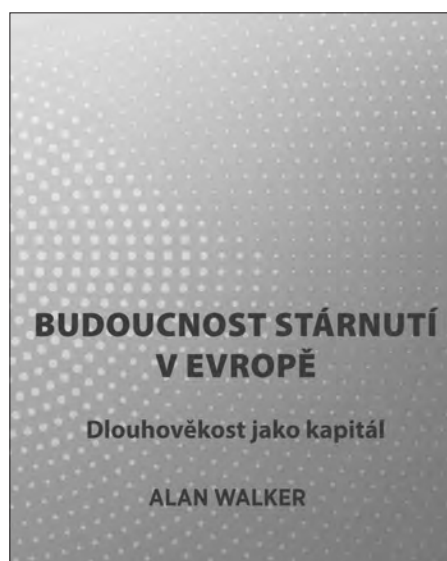
Recenze

Budoucnost stárnutí v Evropě: Dlouhověkost jako kapitál

Lucie Vidovičová

Walker, Alan (ed.): Budoucnost stárnutí v Evropě: Dlouhověkost jako kapitál. Překlad Lucie Kellnerová Kalvachová. Středoklady: Zdeněk Susa, 2021, 338 stran, ISBN 978-80-88084-31-0.

Recenze se věnuje českému překladu publikace založené na výsledcích multinárodní studie MOPACT. Recenzentka konstatuje, že kvalitní práce tohoto typu v českém jazyce nejsou příliš dostupné, a proto tento překlad vítá, mj. také jako vhodné čtení pro studující se zájmem o sociální gerontologii. Kromě věcného obsahu recenze pozitivně hodnotí také možnost poznat výzkumné projekty financované z velkých evropských výzkumných struktur. Podle recenzentky mají autorské kapitoly až na jednu výjimku velmi dobrou úroveň a přinášejí relevantní informace využitelné jako podklad pro řešení otevřených otázek v daných tematických kontextech.

Hodnocená kniha je překladem klíčové publikace „Budoucnost stárnutí v Evropě“ editované významným britským sociologem Alanem Walkerem. Její české vydání

je důvodem k malým oslavám. Oproti možnému prvnímu dojmu se nejedná o futuristické sci-fi, ale je tu příznačná jiná slovní hříčka: budoucnost JE stárnutí.

Publikace z různých úhlů zpracovává interdisciplinární téma stárnutí jako procesu, který modifikuje těla i společnosti a který se nezadržitelně a nezvratně podepisuje na demografické struktuře nejen evropských společností. Ale tento prostý fakt lze vykládat vícero způsoby a je potřeba více podobných publikací, abychom volili výklad holistický, interdisciplinární, ideologicky nezatížený, vědecky podložený (některé kapitoly hodnocené knihy mají i 15 stránek odkazů!), nealarmistický, věcně i formálně správný. Na českém trhu taková publikace doposud chyběla a věřím, že pomůže suplovat i zoufale nedostatkové učebnice sociální gerontologie a sociologie stárnutí.

Ocenit je nutné i poměrně zdařilý překlad do češtiny, který pomáhá zakotvit inkluзивní jazyk sociální gerontologie. Klíčový subjekt publikace „older people“ je překládán – namísto dosud zavedenějšího

„starší osoby“ nebo „senioři“ – jako „starší lidé“. Asi až čas ukáže, jestli toto obecnější „lidství“ v našich odborných konverzacích zakoření.

To, o co v knize jde, Alan Walker detailně představuje v úvodní kapitole. Dále se čtenáři a čtenářky mohou seznámit s indexem aktivního stárnutí, velmi dobrým sluhou, ale zlým pánem tvorby politik. Další kapitola rozbíjí staré pořádky zneužívání demografických východisek pro prognózování ekonomické udržitelnosti penzijních systémů, na ni navazující čtvrtá zavádí klíčové koncepty finanční a důchodové gramotnosti.

Pátá kapitola možná až přehnaně optimisticky hodnotí strategické plány pracovní dlouhověkosti. Ty se nezřídka jeví jako koncepčně inspirativní, ale jen velmi obtížně se doposud propisovaly do žité reality sociálních aktérů. To ovšem nelze vyčítat autorům této kapitoly. Šestá kapitola připomíná, že sociálně začlenění budeme podstatně lépe a snadněji, „pokud nám to zdravotní dovo-“
lí“. Nedejte se ale mýlit, tyto závěry mohou

znít banálně jen na první pohled. Zdravá délka života je koncept opředěn stále velkou řadou neznámých a nejednoznačných odpovědí na otázky po tom, „kde je vejce a kde slepice“. Proč je to tak složité, to osvětluje kapitola sedmá, která velmi komplexně (i když stále pro laika přístupně) a zároveň obezřetně a poctivě shrnuje, co dosud věda ví o zdrojích dlouhověkosti a zdravého stárnutí. Nutno podotknout, že vývoj v této oblasti jde raketově dopředu, ale zdá se, se v řadě ohledů se vrací k otcům zakladatelům a jejich poučkám o blahodárném účinku jogurtu a střídmosti.

Mou oblíbenou je i kapitola osmá, věnovaná problematice technologií. Zve nás, abychom se oprostili od synonymizace technologií s ICT (informačními a komunikačními technologiemi) a začali uvažovat v mnohem širších rámcích: od mobility přes bydlení až po podporu zdraví. I ze svých vlastních studií vidím, že technologický ageismus je novou velkou výzvou dneška a k tomu je osmá kapitola více než jen úvodem do problematiky.

Předposlední kapitola devátá překlenuje téma péče a sociálních inovací a připomíná, že pokud nepřekonáme fragmentarizaci sociální a zdravotní péče, nedostaneme se daleko. Kapitola desátá dokresluje celkový obraz tématem politické inkluze a participace starších osob. Pokud bych si měla do-

volit být přece jen trochu kritická, označila bych právě tuto část za nejslabší článek celé jinak zdařilé „zprávy o stavu stárnutí v Evropě“. V hloubce a komplexitě sdělení totiž nedosahuje předchozích kapitol, navíc v oblasti, která je nejen zajímavá, ale i extrémně důležitá. V České republice jsme opakovaně učinili tu zkušenost, že senioři a seniorky nevolili podle svého věku, ale spíše podle socioekonomického statusu. Kdo v ČR na svou stranu získá (jakékoliv) seniory, obvykle volby vyhrává, přestože – a někdy právě proto –, že se nejedná o seniorské, „důchodcovské“ strany ani se nezaměřují na „seniorská témata“. I proto by dané problematice slušelo stejné kulturně komparativní pojednání, jaké předkládají předchozí kapitoly.

Pro některé čtenáře a čtenářky bude asi zajímavé i to, že publikace je výstupem vícezdrojového mezinárodního projektu MOPACT (Mobilising the potential of active ageing in Europe /Mobilizace potenciálu aktivního stárnutí v Evropě/). Proto bude možná pohodlnější číst ji jako svébytnou zprávu z výzkumu než editovanou monografii sdružující kolekci vzájemně jen vágně souvisejících textů. Kromě zjevného věcného obsahu kniha poskytuje vzhled do systému projektových struktur EU a nastiňuje, co vše se musí stát, aby tento typ vědění byl z dat a potažmo z evropských společ-

ností vyextrahován. Velké výzkumné struktury to v současné době hrozících finančních škrtů v rozpočtech na vědu a výzkum nemají lehké. Mají však tu přednost, že mohou poskytovat výsledky, které lze vzájemně nejen porovnat, ale především provázat.

Již jsem zmínila, že stárnutí jako téma je vpravdě interdisciplinární. Pouze možnost použít více datových zdrojů z vícero disciplín, které spolu mohou vzájemně sociokulturně senzitivně komunikovat – například jako to činí zde na stránkách jediné publikace Walker se svým spoluautorským týmem –, mají potenciál vykreslit alespoň přibližně věrný odraz reality. A na ničem jiném než na alespoň přibližně věrném obraze reality bychom naši „policy přípravu“ na stárnutí rozhodně stavět neměli.

Mgr. Lucie Vidovičová, PhD.

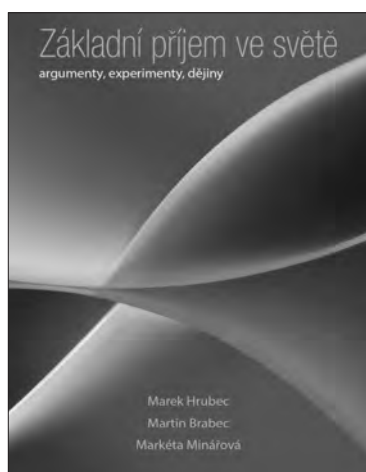
(lucie.vidovicova@vupsv.cz) je socioložka působící v brněnské pobočce Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (Research Institute for Labour and Social Affairs), Joštova 10, Brno, 602 00. Věnuje se výzkumu témat spojených s věkem, stárnutím a společností. Na fakultě sociálních studií MU je spoluzakladatelkou pracovní skupiny CERA - Centrum pro výzkum stárnutí a edituje web <https://starnuti.fss.muni.cz>.

Základní příjem ve světě: Argumenty, experimenty, dějiny I

Jiří Silný

Hrubec, Marek – Brabec, Martin – Minářová, Markéta: Základní příjem ve světě: Argumenty, experimenty, dějiny. Praha: Epocha, 2021, 144 stran, ISBN 978-80-278-0.

Recenzovaná publikace se zabývá problematikou nepodmíněného základního příjmu (NZP). První část knihy shrnuje aktuální stav mezinárodní debaty a vyrovnává se s některými kritickými námitkami. Nejobsáhlejší a nejpřínosnější část knihy referuje o experimentech s praktickým zaváděním NZP v sedmácti zemích několika kontinentů. Rozmanitost aktérů a konceptů dokládá, že NZP inspiruje k uplatnění v nejrůznějších kontextech. V závěru knihy je představeno několik historických myslitelů, kteří se zabývali myšlenkou NZP. Objevné je zejména připomenutí Johanesse Viveše. Podle recenzenta představuje hodnocená publikace dobrý příspěvek k současné diskusi. Je napsána přístupným jazykem a zároveň nepostrádá odbornou fundovanost.

Knihla obsahuje úvod a čtyři části, nazvané Rozhovory, Hlavní argumenty: každému podle jeho základních potřeb, Experimenty ve světě a Historie: průkopníci základního příjmu. Publikace je opatřena obsáhlým seznamem literatury, stručnou informací o autorech a anglickým shrnutím. V ediční poznámce autoři informují, že publikace zahrnuje texty, které v nějaké podobě už byly zveřejněny, ale pro toto vydání byly přepracovány.

Hlavní předností knihy je její široký záběr pokrytí nejrůznějších témat spojených s nepodmíněným základním příjmem. Ukazuje, jak rozšířené jsou již experimenty s NZP ve světě, a připomíná dlouhou historii uvažování o formách existenčního zajištění pro

všechny. Texty jsou psány přístupně, jsou stručné a publikace tak může dobře sloužit i jako příručka pro aktivisty právě probíhající kampaně evropské občanské iniciativy Zaveďme nepodmíněný základní příjem (<https://cs.eci-ubi.eu/>).

V první části, nazvané **Rozhovory**, se čtenáři a čtenářky mohou seznámit s názory dvou autorů, filozofů a sociologů Martina Hrubce a Martina Brabce z Filozofického ústavu AV ČR. Oba jsou také českými koordinátory zmíněné evropské občanské iniciativy. Partnerem prvního rozhovoru je Klaus Sambor, který je dlouhodobě aktivní v hnutí za základní příjem ve svém rodném Rakousku i mezinárodně. Klaus Sambor hned v úvodu charakterizuje